

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

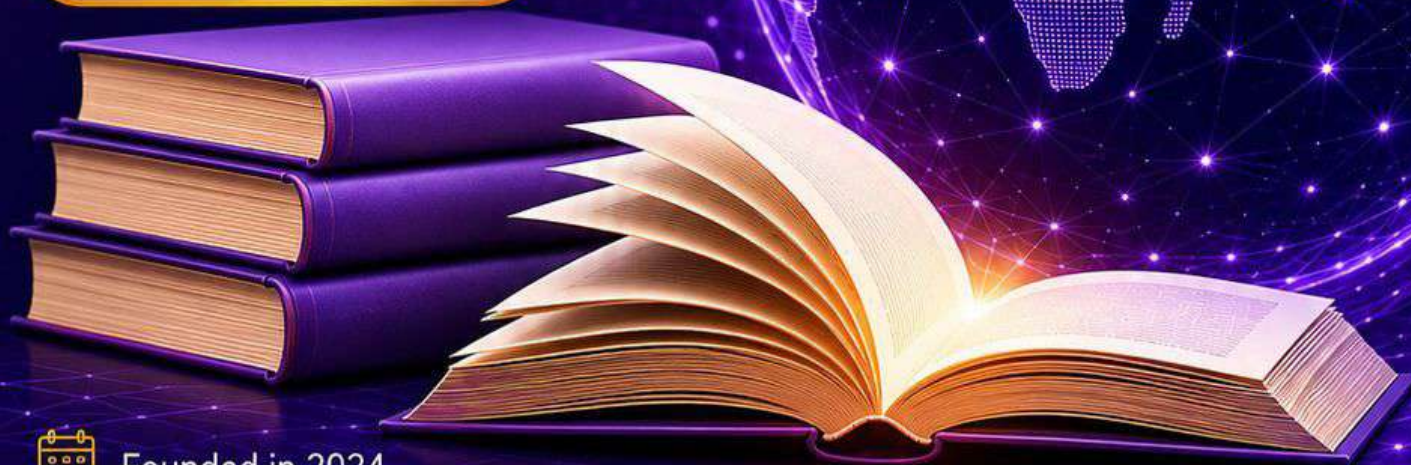
IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 7

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

MAHALLIY VAKILLIK HOKIMIYATINING ASOSIY MAQSADI — XALQ MANFAATLARIGA XIZMAT QILISH

Rahmonov Sherzod Tolibovich

Xalq deputatlari Buxoro viloyati Kengashi kotibiyati, kotibiyat mudiri (PhD).

Annotatsiya.

Ushbu maqolada mahalliy vakillik hokimiyatining asosiy maqsadi bo'lgan xalq manfaatlariga xizmat qilish tamoyili ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan tahlil qilingan. Unda milliy-madaniy mansublikning mahalliy vakillik hokimiyati faoliyatidagi o'rni, uning institutsional, huquqiy, aksiologik va siyosiy-madaniy jihatlari yoritilgan. Milliy-madaniy mansublikning ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, turli madaniy guruhlar o'rtasida hamjihatlikni mustahkamlash, fuqarolarning siyosiy va jamoat hayotidagi faolligini oshirish hamda vakillik organlariga bo'lgan ishonchni kuchaytirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, milliy-madaniy mansublikning institutsionallashuvi, ta'lim, madaniyat, mahalla va fuqarolik jamiyati institutlari bilan o'zaro aloqasi tahlil qilingan. Tadqiqotda milliy-madaniy mansublik to'g'ri va inklyuziv boshqaruv asosida qo'llanilganda jamiyatni bo'luvchi emas, balki birlashtiruvchi omilga aylanishi asoslangan. Maqolada mahalliy vakillik hokimiyatini takomillashtirish, fuqarolik faolligini oshirish va demokratik boshqaruv samaradorligini kuchaytirishga doir ilmiy xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mahalliy vakillik hokimiyati, xalq manfaatlari, milliy-madaniy mansublik, institutsionallashuv, ijtimoiy barqarorlik, madaniy xilma-xillik, siyosiy madaniyat, fuqarolik faolligi, inklyuziv boshqaruv, ijtimoiy integratsiya, mahalliy Kengashlar, mahalla, fuqarolik jamiyati, qadriyatlar, jamoatchilik ishtiroki, demokratik boshqaruv.

ОСНОВНАЯ ЦЕЛЬ МЕСТНОЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ — СЛУЖИТЬ ИНТЕРЕСАМ НАРОДА

Рахмонов Шерзод Толибович

Секретариат Бухарского областного Кенгаша народных депутатов, руководитель секретариата (PhD).

Аннотация.

В статье с социально-философской точки зрения анализируется принцип служения интересам народа как основная цель деятельности местной представительной власти. Особое внимание уделяется роли национально-культурной идентичности в функционировании органов местного представительства, а также раскрываются её институциональные, правовые, аксиологические и политико-культурные аспекты. Показано значение национально-культурной идентичности в обеспечении социальной стабильности, укреплении согласия между различными культурными группами, повышении гражданской и политической активности населения, а также укреплении доверия к представительным органам власти. Кроме того, исследуется институционализация национально-культурной идентичности и её взаимосвязь с системой образования, сферой культуры, институтом махалли и институтами гражданского общества. Обосновано, что при реализации принципов эффективного и инклюзивного управления национально-культурная идентичность становится не фактором разделения общества, а важным механизмом его консолидации. В статье сформулированы научные выводы и практические рекомендации, направленные на совершенствование деятельности местной представительной власти, повышение гражданской активности и эффективности демократического управления.

Ключевые слова: местная представительная власть, интересы народа, национально-культурная идентичность, институционализация, социальная стабильность, культурное разнообразие, политическая культура, гражданская активность, инклюзивное управление, социальная интеграция, местные Кенгаши, махалля, гражданское общество, ценности, общественное участие, демократическое управление.

THE PRIMARY PURPOSE OF LOCAL REPRESENTATIVE GOVERNMENT IS TO SERVE THE INTERESTS OF THE PEOPLE

Rahmonov Sherzod Tolibovich

Secretariat of the Bukhara Regional Council of People's Deputies, Head of the Secretariat (PhD).

Abstract.

This article provides a socio-philosophical analysis of the principle of serving the interests of the people as the primary purpose of local representative government. It examines the role of national and cultural identity in the functioning of local representative institutions, highlighting its institutional, legal, axiological, and political-cultural dimensions. The study demonstrates the significance of national and cultural identity in ensuring social stability, strengthening solidarity among diverse cultural groups, enhancing citizens' political and civic participation, and increasing public trust in representative institutions. Furthermore, the institutionalization of national and cultural identity and its interaction with education, culture, the *mahalla* system, and civil society institutions are analyzed. The research argues that when implemented through effective and inclusive governance, national and cultural identity serves not as a source of social division but as a factor promoting social cohesion and integration. The article presents scientific conclusions and practical recommendations aimed at improving local representative government, increasing civic engagement, and enhancing the effectiveness of democratic governance.

Keywords: local representative government, public interests, national and cultural identity, institutionalization, social stability, cultural diversity, political culture, civic participation, inclusive governance, social integration, local councils, *mahalla*, civil society, values, public participation, democratic governance.

Kirish. Falsafiy nuqtai nazardan qaralganda, **ushbu masala** ijtimoiy ziddiyatlarning tabiati va ularning rivojlanish qonuniyatlari bilan bog'liq. Ziddiyatlar jamiyat taraqqiyotining tabiiy qismi hisoblanadi, ammo ularni boshqarish va konstruktiv yo'nalishga burish inson faoliyatiga bog'liq. Milliy-madaniy mansublik esa ana shu jarayonda muhim instrument sifatida xizmat qiladi. Istiqbol nuqtai nazaridan qaraganda, milliy-madaniy mansublikni barqarorlik omiliga aylantirish uchun uning institutsional asoslarini mustahkamlash zarur. Bu esa qonunchilikni takomillashtirish, mahalliy boshqaruv organlarining vakolatlarini kengaytirish va aholi ishtirokini yanada oshirish orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali turli guruhlar o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Mazkur jarayonlar samarali amalga oshirilganda, milliy-madaniy mansublik jamiyatdagi bo'linish omili emas, balki birlashtiruvchi kuchga aylanadi. Bu esa mahalliy vakillik hokimiyatining asosiy maqsadi — aholi manfaatlariga xizmat qilish tamoyilini to'liq ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi.

Milliy-madaniy mansublikni vakillik hokimiyati tizimida institutsionallashtirish jarayoni uning barqaror va tizimli tarzda amal qilishini ta'minlaydigan asosiy omillardan biri hisoblanadi. Institutsionallashtirish muayyan ijtimoiy munosabatlar va qadriyatlarni rasmiy qoidalar, me'yorlar hamda tashkilotlar orqali mustahkamlash jarayoni bo'lib, u milliy-madaniy mansublikni ham davlat boshqaruvi tizimida aniq shaklga keltiradi. Bu jarayonda, avvalo, huquqiy asoslarning mavjudligi va ularning samarali ishlashi muhim ahamiyat kasb etadi. Huquqiy jihatdan milliy-madaniy mansublik fuqarolarning asosiy huquq va erkinliklari doirasida mustahkamlangan bo'lishi lozim. Bu nafaqat tenglik tamoyilini ta'minlaydi, balki har bir shaxsning o'z madaniyati, tili va an'analari saqlash hamda rivojlantirish huquqini kafolatlaydi. Mahalliy vakillik hokimiyati esa ushbu huquqlarni amalga oshirishda bevosita ishtirok etuvchi institut sifatida namoyon bo'ladi. U o'z qarorlari va faoliyati orqali madaniy xilma-xillikni qo'llab-quvvatlashi yoki, aksincha, uni cheklab qo'yishi mumkin. Shu sababli, mazkur organlar faoliyatida huquqiy normalarga qat'iy rioya etilishi talab etiladi.

Institutsional mexanizmlardan biri sifatida kvotalar yoki muvozanatli vakillik tamoyilini ko'rsatish mumkin. Garchi O'zbekistonda bu tizim rasman qo'llanilmasa-da, amaliyotda turli ijtimoiy guruhlar vakillarining ishtirokini ta'minlashga intilish kuzatiladi. Bu holat, ayniqsa, mahalliy Kengashlar tarkibini shakllantirishda namoyon bo'ladi. Turli kasb egalari, yoshlar, ayollar va turli madaniy guruhlar vakillarining deputatlikka jalb etilishi vakillik hokimiyatining ijtimoiy bazasini kengaytiradi.

Milliy-madaniy mansublikni institutsionallashtirishda ta'lim va tarbiya tizimi ham muhim rol o'ynaydi. Chunki aynan shu tizim orqali jamiyatda madaniy xilma-xillikka nisbatan munosabat shakllanadi. Agar ta'lim jarayonida turli madaniyatlarga hurmat, bag'rikenglik va o'zaro tushunish tamoyillari singdirilsa, bu kelajakda ijtimoiy ziddiyatlarning oldini olishga xizmat qiladi.

Mahalliy hokimiyat organlari esa ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda turli ma'rifiy dasturlarni amalga oshirish orqali ushbu jarayonni qo'llab-quvvatlaydi. Amaliyotda milliy-madaniy mansublikni institutsionallashtirishning yana bir ko'rinishi madaniy infratuzilmani rivojlantirishdir. Madaniy markazlar, kutubxonalar, teatrlar va boshqa madaniy muassasalar faoliyati orqali aholi o'z madaniy ehtiyojlarini qondirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu muassasalar, ayniqsa, turli etnik guruhlar uchun o'z madaniyatini saqlash va namoyon etish maydoni sifatida xizmat qiladi. Mahalliy vakillik hokimiyati esa bunday muassasalarni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Milliy-madaniy mansublikning amaliy siyosatdagi ifodasi, avvalo, davlat dasturlari va strategiyalari orqali namoyon bo'ladi. Bunday dasturlarda madaniy xilma-xillikni saqlash, millatlararo totuvlikni mustahkamlash va ijtimoiy integratsiyani ta'minlash kabi vazifalar belgilanadi. Mahalliy darajada esa ushbu vazifalar aniq chora-tadbirlar orqali amalga oshiriladi. Madaniy festivallar o'tkazish, milliy bayramlarni nishonlash, turli millat vakillari ishtirokida tadbirlar tashkil etish kabi ishlar jamiyatda o'zaro hurmat va hamjihatlik muhitini shakllantiradi. Shu bilan birga, institutsionallashtirish jarayonida ayrim muammolar ham yuzaga kelishi mumkin.

Rasmiy institutlar orqali madaniy mansublikni belgilash ba'zan sun'iylikka olib kelishi yoki ayrim guruhlarining manfaatlarini yetarlicha inobatga olinmasligi mumkin. Bu esa jamiyatda norozilik kayfiyatining kuchayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli institutsional mexanizmlar doimiy ravishda takomillashtirib borilishi, ular aholining real ehtiyojlariga moslashtirilishi zarur. Falsafiy jihatdan qaralganda, institutsionallashtirish jarayoni "shakl va mazmun" kategoriyalari orqali tushuntiriladi. Milliy-madaniy mansublik mazmunni ifoda etsa, institutsional mexanizmlar uning shaklini belgilaydi.

Agar shakl mazmunga mos kelmasa, tizim samarali ishlamaydi. Shu sababli vakillik hokimiyati mazkur ikki jihat o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashi lozim. Istiqbol nuqtai nazaridan qaraganda, milliy-madaniy mansublikni institutsionallashtirish jarayonining yanada chuqurlashishi kutilmoqda. Bu jarayonda raqamli texnologiyalar, fuqarolik jamiyati institutlari va xalqaro hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy sharoitda ochiqlik, shaffoflik va ishtirokchilik tamoyillari asosida tashkil etilgan vakillik hokimiyati milliy-madaniy xilma-xillikni samarali boshqara oladigan tizimga aylanadi.

Milliy-madaniy mansublikning vakillik hokimiyatini amalga oshirish jarayonidagi o'rni va ahamiyatini chuqur tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, u jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishda, davlat va fuqaro o'rtasidagi muloqotni ta'minlashda hamda demokratik boshqaruvni rivojlantirishda hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Ushbu tushuncha orqali shaxs va jamoa o'zini muayyan madaniy makonga mansub deb anglaydi, bu esa uning ijtimoiy faolligiga, siyosiy ishtirok darajasiga va davlat institutlariga bo'lgan munosabatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Tahlillar natijasida aniqlanadiki, milliy-madaniy mansublik vakillik hokimiyatining mazmunini belgilab beruvchi asosiy ijtimoiy asoslardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu omil inobatga olinmagan holda shakllangan boshqaruv tizimi aholi manfaatlarini to'liq ifoda eta olmaydi. Aksincha, milliy va madaniy xilma-xillikni hisobga olgan holda tashkil etilgan vakillik organlari jamiyatda ijtimoiy adolat, tenglik va barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Mazkur jarayonda milliy-madaniy mansublikning ikki tomonlama xususiyati yaqqol namoyon bo'ladi. Bir tomondan, u jamiyatni turli guruhlariga ajratuvchi omil sifatida namoyon bo'lishi mumkin, ikkinchi tomondan esa, to'g'ri boshqarilganda, u jamiyatni birlashtiruvchi kuchga aylanadi. Bu holat vakillik hokimiyati oldiga katta mas'uliyat yuklaydi, ya'ni u mazkur omildan konstruktiv ravishda foydalanishi, uni ziddiyat emas, balki hamkorlik manbai sifatida yo'naltirishi zarur.

O'zbekiston sharoitida milliy-madaniy mansublik masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Ko'p millatli jamiyat sifatida mamlakatda turli etnik va madaniy guruhlar o'rtasidagi hamjihatlikni ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu esa mahalliy vakillik hokimiyati faoliyatida ham o'z ifodasini topadi. Mahalla instituti, mahalliy Kengashlar va boshqa ishtirokchilik mexanizmlari orqali aholi manfaatlarini ifoda etish jarayonida milliy-madaniy mansublik muhim o'rin tutadi. Globallashtirish sharoitida mazkur tushuncha yangi mazmun bilan boyib borayotgani ham alohida ta'kidlanadi. Shaxsning ko'p qatlamli identifikatsiyasi, axborot texnologiyalarining rivojlanishi va madaniyatlararo aloqalarning kengayishi milliy-madaniy mansublikni yanada murakkab va dinamik fenomena aylantirmoqda. Bu esa vakillik hokimiyatidan yangi yondashuvlar, innovatsion mexanizmlar hamda yuqori darajadagi moslashuvchanlikni talab etadi.

Konfliktologik tahlillar shuni ko'rsatadiki, milliy-madaniy mansublik ijtimoiy ziddiyatlarning ham manbai, ham yechimi bo'lishi mumkin. Agar u adolatli va inklyuziv boshqaruv asosida yo'naltirilsa, jamiyatda barqarorlikni ta'minlovchi omilga aylanadi. Aks holda esa, noto'g'ri siyosat va yetarli e'tibor berilmasligi natijasida ijtimoiy keskinlikka sabab bo'lishi mumkin. Shu sababli, mazkur sohada profilaktika, muloqot va o'zaro tushunish mexanizmlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Institutsionallashtirish jarayoni milliy-madaniy mansublikni vakillik hokimiyati tizimida mustahkamlashning asosiy vositasi sifatida baholanadi.

Huquqiy asoslar, tashkiliy tuzilmalar va ijtimoiy institutlar orqali ushbu tushuncha aniq shaklga keltiriladi hamda amaliyotda tatbiq etiladi. Bu jarayonda ta'lim, madaniyat va axborot sohalarining roli alohida ta'kidlanadi, chunki aynan shu sohalar orqali jamiyatda madaniy xilma-xillikka nisbatan munosabat shakllanadi. Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, milliy-madaniy mansublikni hisobga olgan holda tashkil etilgan vakillik hokimiyati tizimi jamiyatdagi barqaror taraqqiyot, ijtimoiy adolat va fuqarolarning davlat boshqaruvidagi faol ishtirokini ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu omilni ilmiy-nazariy jihatdan chuqur o'rganish va amaliyotda samarali qo'llash Yangi O'zbekiston sharoitida demokratik islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

Milliy-madaniy mansublikning vakillik hokimiyati tizimidagi ahamiyatini yanada chuqurroq anglash uchun uning aksiologik, ya'ni qadriyatlar tizimi bilan bog'liq jihatlarini tahlil qilish zarur. Chunki har qanday jamiyatda qaror qabul qilish jarayoni faqat ratsional yoki huquqiy omillarga emas, balki muayyan qadriyatlarga ham tayanadi. Milliy-madaniy mansublik esa aynan shu qadriyatlarning shakllanishida asosiy manbalardan biri hisoblanadi. Shaxsning dunyoqarashi, axloqiy tamoyillari va ijtimoiy faolligi ko'p jihatdan uning qaysi madaniy muhitda shakllanganiga bog'liq bo'ladi. Mahalliy vakillik hokimiyati qarorlarining aholi tomonidan qabul qilinishi va qo'llab-quvvatlanishi ko'p hollarda ushbu qarorlarning jamoa qadriyatlariga qay darajada mos kelishi bilan belgilanadi. Agar qarorlar aholining madaniy va ma'naviy qarashlariga zid bo'lsa, ular qanchalik huquqiy jihatdan asoslangan bo'lmasin, amaliyotda samara bermasligi mumkin. Bu esa vakillik organlaridan nafaqat huquqiy bilimni, balki ijtimoiy-psixologik va madaniy sezgirlikni ham talab

etadi.

Mazkur jihat, ayniqsa, an'anaviy jamiyat elementlari saqlanib qolgan hududlarda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday joylarda urf-odatlar, an'analar va norasmiy qoidalar jamoa hayotida katta rol o'ynaydi. Vakillik hokimiyati mazkur omillarni inobatga olmagan holda faoliyat yuritisa, rasmiy va norasmiy institutlar o'rtasida ziddiyat yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli samarali boshqaruv ushbu ikki tizim o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga asoslanishi lozim. Milliy-madaniy mansublikning aksiologik o'lchami yana bir jihatdan jamoaviy xotira va tarixiy ong bilan bog'liq. Har bir millat yoki etnik guruh o'z tarixi, an'analari va madaniy merosi orqali o'zini anglaydi. Bu jarayon vakillik hokimiyati faoliyatida ham o'z aksini topadi.

Mahalliy darajada tarixiy obidalarini saqlash, milliy bayramlarni nishonlash yoki an'anaviy tadbirlarni qo'llab-quvvatlash kabi qarorlar jamoaning madaniy identifikatsiyasini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, milliy-madaniy mansublikni qadriyatlar tizimi orqali tahlil qilish uning dinamik xususiyatga ega ekanligini ham ko'rsatadi. Qadriyatlar vaqt o'tishi bilan o'zgarishi, yangi ijtimoiy sharoitlarga moslashishi mumkin. Bu holat vakillik hokimiyatidan doimiy ravishda o'z faoliyatini qayta ko'rib chiqishni, aholi kayfiyati va ehtiyojlarini muntazam o'rganib borishni talab etadi. Aks holda, boshqaruv tizimi konservativ tus olib, jamiyat rivojidan ortda qolishi mumkin.

Zamonaviy sharoitda yoshlar omilini ham alohida ta'kidlash zarur. Yosh avlodning madaniy mansubligi ko'p hollarda an'anaviy shakllardan farq qiladi. Ular global madaniyat ta'sirida shakllanadi, yangi qadriyatlar va hayot tarzini qabul qiladi. Bu esa mahalliy vakillik hokimiyati uchun yangi chaqiriqlarni yuzaga keltiradi. Endilikda qaror qabul qilishda nafaqat katta yoshdagi aholi qarashlariga, balki yoshlarning fikr va intilishlariga ham e'tibor qaratish zarur.

Milliy-madaniy mansublikning aksiologik tahlili shuni ko'rsatadiki, u jamiyatda ma'naviy birlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Agar turli guruhlar o'rtasida umumiy qadriyatlar tizimi shakllansa, jamiyatda ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi. Bu jarayonda vakillik hokimiyati **"qadriyatlar mediatori"** sifatida faoliyat yuritadi, ya'ni turli qarash va manfaatlarni uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, milliy-madaniy mansublikni faqat etnik yoki madaniy kategoriya sifatida emas, balki strategik ijtimoiy resurs sifatida **baholash** maqsadga muvofiq. U to'g'ri boshqarilganda jamiyat taraqqiyotini rag'batlantiruvchi kuchga aylanadi. Bu esa vakillik hokimiyatining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishini ta'minlaydi.

Milliy-madaniy mansublikning siyosiy madaniyat va fuqarolik faolligi bilan o'zaro bog'liqligini tahlil qilish uning vakillik hokimiyatini amalga oshirishdagi yana bir muhim qirrasini ochib beradi. Siyosiy madaniyat jamiyat a'zolarining siyosiy jarayonlarga bo'lgan munosabati, ishtirok darajasi va siyosiy qadriyatlarini ifoda etsa, milliy-madaniy mansublik ushbu madaniyatning shakllanishida asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Shaxsning qaysi madaniy muhitda tarbiya topgani uning siyosiy xulq-atvori, davlat institutlariga bo'lgan ishonchi va jamoat ishlaridagi faolligini belgilaydi.

Mahalliy vakillik hokimiyati tizimida fuqarolik faolligi darajasi ko'p jihatdan aholining madaniy mansubligi bilan bog'liq. An'anaviy jamoaviylik kuchli bo'lgan madaniy muhitlarda odamlar jamoat ishlarida faolroq ishtirok etadi, mahalliy muammolarni hal qilishda birgalikda harakat qiladi. Bu holat mahalla instituti misolida yaqqol ko'rinadi, chunki u yerda fuqarolarning o'zaro hamjihatligi va bir-biriga mas'uliyat hissi yuqori darajada shakllangan bo'ladi. Bunday muhitda vakillik hokimiyati qarorlari aholi tomonidan faol qo'llab-quvvatlanadi.

Individualizm ustun bo'lgan madaniy muhitlarda fuqarolik faolligi ko'proq shaxsiy manfaatlar bilan bog'liq holda namoyon bo'ladi. Bu esa vakillik hokimiyati uchun boshqa turdagi yondashuvlarni talab etadi, ya'ni aholini jamoat ishlariga jalb etish uchun rag'batlantirish mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. Shu nuqtai nazardan, milliy-madaniy mansublik vakillik hokimiyatining ish uslubi va strategiyasini belgilashda muhim omil hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, siyosiy madaniyatning muhim elementlaridan biri **"ishtirokchilik madaniyati"**dir. U fuqarolarning qaror qabul qilish jarayonidagi ishtiroki, o'z fikrini erkin bildirishi va jamoat ishlariga mas'uliyat bilan yondashishini anglatadi. Milliy-madaniy mansublik ushbu madaniyatning shakllanishida katta rol o'ynaydi, chunki har bir madaniy muhitda ishtirokchilikning o'ziga xos an'analari va shakllari mavjud.

Ayrim jamiyatlarda maslahatlashuv va kengashish an'analari kuchli bo'lsa, boshqalarida qarorlar ko'proq markazlashgan tarzda qabul qilinadi. Zamonaviy islohotlar sharoitida O'zbekistonda ishtirokchilik madaniyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda milliy-madaniy mansublikni hisobga olish orqali aholini kengroq jalb etish imkoniyati yaratiladi.

Mahalliy darajada jamoatchilik muhokamalari, ochiq muloqotlar va fuqarolar yig'inlari kabi mexanizmlar orqali aholi o'z fikrini bildirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa vakillik hokimiyatining legitimligini oshiradi. Milliy-madaniy mansublikning siyosiy madaniyatga ta'siri yana bir jihatdan ishonch va legitimlik bilan bog'liq. Agar vakillik organlari aholining madaniy qadriyatlarini hisobga olgan holda faoliyat yuritisa, ularga nisbatan ishonch darajasi yuqori bo'ladi. Aks holda esa aholi va hokimiyat o'rtasida masofa paydo bo'ladi, bu esa siyosiy passivlikka olib kelishi mumkin. Shu sababli vakillik hokimiyati doimiy ravishda aholi kayfiyatini o'rganib borishi va o'z faoliyatini moslashtirib borishi zarur.

Fuqarolik faolligini oshirishda axborot va kommunikatsiya texnologiyalarining roli ham tobora ortib bormoqda. Onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali fuqarolar o'z fikrlarini bildirish, muammolarni ko'tarish hamda tashabbuslar bilan chiqish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu holat milliy-madaniy mansublikning yangi shakllarini ham yuzaga keltirmoqda, ya'ni **"virtual jamoalar"** paydo bo'lmoqda. Ular geografik jihatdan tarqoq bo'lsa-da, umumiy madaniy yoki ijtimoiy manfaatlar asosida birlashadi. Shu bilan birga, fuqarolik faolligini rivojlantirishda ayrim muammolar ham mavjud.

Ayrim guruhlar ijtimoiy-iqtisodiy sabablarga ko'ra siyosiy jarayonlarda faol ishtirok eta olmasligi mumkin. Bu holat milliy-madaniy mansublik bilan uyg'unlashganda, ayrim guruhlarning marginallashtirishga olib kelishi mumkin. Shu sababli vakillik hokimiyati barcha aholi qatlamlari uchun teng imkoniyatlar yaratishga alohida e'tibor qaratishi lozim.

Mazkur masalani falsafiy jihatdan tahlil qilish **"erkinlik va mas'uliyat"** kategoriyalari orqali amalga oshiriladi.

Fuqarolik faolligi erkinlikni anglatadi, jamoat ishlarida ishtirok etish mas'uliyatni talab qiladi. Milliy-madaniy mansublik esa ushbu ikki tushuncha o'rtasidagi muvozanatni shakllantiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Agar bu muvozanat ta'minlansa, jamiyatda faol, mas'uliyatli va ongli fuqarolar qatlami shakllanadi. Istiqbol nuqtai nazaridan qaraganda, milliy-madaniy mansublik va siyosiy madaniyat o'rtasidagi o'zaro ta'sir yanada kuchayishi kutilmoqda. Bu jarayonda ta'lim, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlari muhim rol o'ynaydi. Ular orqali aholining siyosiy ongi va madaniyati yuksaladi, bu esa vakillik hokimiyatining samaradorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh. M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-tom. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – B. 575.
2. Mirziyoyev Sh. M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-tom. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2018. – B. 127.
3. Mirziyoyev Sh. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-tom. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2020. – B. 47.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 23-iyundagi "O'zbekiston Respublikasida mahalliy davlat hokimiyati vakillik organlari faoliyatini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-98-son Farmoni.